

Samarqand davlat universitetining Kattaqo'rg'on filiali Aniq va tabiiy fanlar fakulteti 3-bosqich Biznesni boshqarish yo'nalishi talabalariga 5-semestr uchun « Inson taraqqiyoti » fanidan yakuniy nazorat savollari

Imtihon shakli: yozma

№	Mavzular	1-qism “oson savollar”	2-qism “oddiy savollar”	3-qism “murakkab savollar”	4-qism “murakkab savollar 2”	5-qism “qiyin savollar”
1	1-mavzu: inson taraqqiyoti fanining predmeti va mohiyati	“inson taraqqiyoti” tushunchasining mohiyati (ehtiyajlarni qondirish, moddiy sharoitlarning o'zgarishi, ijtimoiy imkoniyatlar)	Fanning predmeti va mohiyati (mehnat iqtisodiyoti, mehnat bozori, mehnat resurslari, ish bilan bandlik)	Fanning asosiy maqsad va vazifalari	Inson taraqqiyoti fanining boshqa fanlar bilan o'zaro aloqadorligi	Davlatning milliy daromadni qayta taqsimlash bo'yicha faoliyatining uch asosiy yo'nalishlari
2		Inson taraqqiyotining bosh maqsadi (erkin rivojlanish, turmush	Inson taraqqiyotining asosiy mezoni (umr ko'rish davomiyligi,	Inson taraqqiyotining qanday funksiyalari mavjud	Inson taraqqiyotini o'rganish zarurati nimada deb bilasiz?	Inson taraqqiyotini o'rganishdan asosiy maqsad nimalarni o'z ichiga oladi deb hisoblaysiz?

		darajasi, turmush sifati)	savodxonlik, resrurslar)			
3	2-mavzu: Inson taraqqiyoti konsepsiyasi	Inson taraqqiyotining asosiy tamoyillari (tenglik, barqarorlik, mahsuldorlik)	Insonni rivojlantirish konsepsiyasining asosiy usullari (erkinlik, birdamlik, sabr-toqat, tabiatga hurmat)	Inson salohiyati deganda nimani tushunasiz	Insonni ishlab chiqarish faoliyatining asosiy maqsadi sifatida rivojlanishi	Inson rivojlanishi konsepsiyasining asosiy qoidalari
4		Inson taraqqiyotining asosiy unsurlari (uzoq va sog'lom umr kechirish, bilim olish, moddiy farovonlik)	Insonning mehnat jarayonidagi faolligini oshiruvchi omillarga nimalar kiradi (ehtiyotlar, manfaatlar, ko'rsatmalar, motivlar)	Inson rivojlanishi konsepsiyasi to'rtta asosiy unisurni o'z ichiga oladi va bular qaysilar	Inson taraqqiyoti konsepsiyaning yuzaga kelishi va shakllanishi	Sabr-toqatlilik, tabiatga hurmat va umumiy majburiyat qadriyatlarini tavsiflang.
5	3-mavzu: Inson taraqqiyoti indeksi va uni o'lchash usullari	Inson taraqqiyoti mezonlari va indikatorlari (Umr davomiyligi va sog'liq, bilimlar, munosib turmush darajasi)	Insonni rivojlantirish konsepsiyasining ahamiyati (iqtisodiy o'sish, ijtimoiy investitsiyalar, odamlar imkoniyatlarini kengaytirish)	Inson taraqqiyoti indeksi qanday hisoblanadi? Bosqichlarini sanab bering.	Hayotning kutilgan davomiyligi indeksi yordamida uzoq va sog'lom turmush imkoniyatlarini baholash qanday amalga oshiriladi	Xarid qobiliyati pariteti nima? ITI da uning ahamiyati qanday?

6		Turmush darajasi indeksi bu.. (turmush darajasi, savodxonlik, ta'lim, umr ko'rish davomiyligi)	Inson taraqqiyotining uchta o'lchami: (uzoq yashash, ziyolilik va moddiy farovonlik)	O'rtacha ta'lim davomiyligi indeksi qanday hisoblanadi?	Kutilayotgan ta'lim davomiyligi indeksi qanday hisoblanadi?	Ta'lim olishning integral indeksini hisoblab chiqish orqali bilim olish imkoniyatini baholash qanday amalga oshiriladi
7	4-mavzu: Mingyillik deklaratsiya va mingyillik rivojlanish maqsadlari	Inson huquqlarining umumjahon deklaratsiyasining mohiyati (inson va fuqaroning huquq va erkinliklari, tenglik prinsipi)	Inson huquqlarining umumiy tamoyillari (inson huquq va erkinliklari, insonparvarlik, adolat, tenglik)	Inson huquqlari bo'yicha xalqaro hujjatlar va standartlar	Qashshoqlikni yo'q qilish uchun xalqaro tajribalardan qaysi mamlakat strategiyasini qo'llabquvvatlaysiz?	Mingyillik rivojlanish maqsadlari monitoringini amalga oshirish uchun tanlangan vazifalar majmuyi
8		"Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi" nimalarni o'zida qamrab olgan edi? (shaxsiy, siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy, madaniy)	Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasining qoidalari O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida qay tarzda ifodalangan (yashash huquqi, shaxsiy daxlsizlik)	"Fuqarolik va siyosiy huquqlar to'g'risidagi xalqaro pakt" va "Iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar to'g'risidagi xalqaro pakt" qabul qilinishiga nimalar turtki berdi?	Mingyillik rivojlanish maqsadlari va ularning inson taraqqiyotidagi ahamiyati	Global va milliy mingyillik rivojlanish maqsadlarining ustuvorliklari, chaqiriqlari va imkoniyatlari

			huquqi, mulkdor bo`lish)			
9	5-mavzu: Inson taraqqiyotida BMT tizimining tutgan roli	Inson taraqqiyotida Birlashgan Millatlar Tashkilotining roli (tinchlik, xavfsizlik, hamkorlik)	Birlashgan Millatlar Tashkilotining Narkotiklar va jinoyatchilik bo'yicha boshqarmasi va uning faoliyat sohalari (giyohvand moddalar ustidan nazorat)	Jahon Sog'liqni saqlash tashkiloti va uning faoliyat sohalari	Birlashgan Millatlar Tashkilotining ta'lim, fan va madaniyat bo'yicha tashkiloti va uning faoliyat sohalari	Birlashgan Millatlar Tashkilotining OIV/OITS bo'yicha birlashgan dasturi va uning faoliyat sohalari
10		Birlashgan Millatlar Tashkilotining Korrupsiyaga qarshi konvensiyasi haqida ma'lumot bering	Yuneskonning Toshkentdagi vakolatxonasining asosiy vazifasi (ta'lim, fan, madaniyat, kommunikatsiya, fondlar	Birlashgan Millatlar Tashkilotining Aholishunoslik jamg'armasi va uning faoliyat sohalari bo'yicha qanday global muammolar hal etiladi?	Birlashgan Millatlar Tashkilotining Bolalar jamg'armasi va uning faoliyat sohalari	Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining Xalqaro hamjamiyatdagi o'rni qanday?
11	6-mavzu: Iqtisodiy o'sish va inson taraqqiyoti	Iqtisodiy o'sishning asosiy nazariyalari (keynscha, klassik, empirik)	Iqtisodiy o'sish omillari va turlari (ekstensiv, Intensiv)	Iqtisodiy o'sish va inson taraqqiyoti o'rtasidagi o'zaro aloqadorlik	Iqtisodiy o'sish qanday o'lchanadi?	"ish kuchi" kategoriyasi tushunchasining mazmuni nimalardan iborat

12		Iqtisodiy o'sish va uning o'lchanishi (Yalpi talab, yaim hajmi, o'tgan davr)	Iqtisodiy o'sishning sifat mezonlari (mehnat sarfi, kapital sig'imi, fan sig'imi)	Insonning iqtisodiy hayotdagi o'rni	Ishlab chiqarish omillari haqida ma'lumot bering	Sanoati rivojlangan jamiyatida iqtisodiy o'sish va insonni rivojlantirish xususiyatiga sanoatdagi tarkibiy o'zgarishlar ta'sir ko'rsatadimi fikringizni asoslang
13	7-mavzu: Turmush darajasi va inson taraqqiyoti	Aholi daromadlari shakllanishining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati (pul daromadlari, natura, uy xo'jaligi)	Aholi umumiy daromadlarini hisoblash metodikasi (mumiy daromadlar, Birlamchi daromadlar, Ishlab chiqarishdan olingan daromad)	Aholi daromadlarining tabaqalashuviga ta'sir etuvchi omillar	Kam ta'minlanganlikning kelib chiqish sabablari, uning tarqalishi va cheklash yo'llari	Sizningcha kam ta'minlanganlikning kelib chiqish sabablari, uning tarqalishi va cheklash yo'llarida xalqaro tajribalardan qaysilari namunali?
14		Aholi daromadlarini davlat tomonidan tartibga solishning shakllari va usullari (budjet; soliq; pulkredit; institutsional)	Aholi daromadlarining tabaqalashuvi va uni o'lchash usullari (Kontrabanda, Iqtisodiy omillar, Ijtimoiy omillar)	Kam ta'minlanganlik indikatorlari va ko'rsatkichlari	Aholi daromadlarining tabaqalashuviga ta'sir etuvchi omillarni qanday bartaraf etish mumkin?	Aholi daromadlarining tabaqalashuvi va uni o'lchash usullari nima uchun zarur? U qanday amalga oshiriladi?

15	8-mavzu: Demografik vaziyat va uning inson taraqqiyotidagi o`rni	Demografik jarayonlarni o`rganish manbalari (Birlamchi ma'lumotlar, ikkilamchi ma'lumotlar)	Doimiy aholi soni va unga ta'sir etuvchi omillar (Ijtimoiy-demografik, Iqtisodiy rivojlanish, Ijtimoiy psixologik, Migratsiya, o'lim)	Aholi soni dinamikasi ko'rsatkichlari	Aholining iqtisodiy tarkibi	Demografik siyosatning maqsadi va vazifalari
16		Aholining jins tarkibi (erkaklar sonining ayollar soniga nisbati)	Aholining yosh tarkibi (yosh guruhlari va yosh kontingentlari)	Aholining joylashishi bo'yicha tarkibi	Demografik siyosat olib borish uslublar	Demografik siyosatning asosiy yo'nalishlari
17	9-mavzu: Pensiya ta'minoti va aholining keksayishi	Pensiya tizimining iqtisodiy funksiyasi va maqsadi (mehnat staji, sug'urta staji, mehnat davomidagi daromad ko'rsatkichlari)	Pensiya tizimining shakllanish tarixi (Rim imperiyasi Yuliy Sezar, Germaniya, Daniya, Buyuk Britaniya)	Imtiyozli pensiya ta'minoti	Pensiya tizimining uzoq muddatli barqarorligini ta'min lashda xalqaro tajriba	Nafaqa va pensiyaning farqi nimada?
18		Pensiya tizimlari modellari (yoshga doir pensiya, nogironlik)	O'zbekistonda davlat pensiya ta'minoti (1993-yil, ish staji,	Pensiya miqdorining shakllanish tarkibi	Fuqarolarga ijtimoiy nafaqalarni tayinlash tartibi	Pensiya tizimlari modellarini sanab bering

			pensiyalari, boquvchisini yo‘qotganlik pensiya)	pensiya yoshi, 2011- yil)		qay tarzda amalga oshiriladi	
19	10-mavzu: Inson taraqqiyoti va salomatlik	“Salomatlik” tushunchasiga ta’rif bering. (sog`lomlik, aqliy, jismoniy, ruhiy)	Ruhiy (psixologik) salomatlik nima? (ong, diqqat, xotira, aqliy nosog`lomlik)	Salomatlik inson rivojlanishining bosh omili	Jahon so‘g‘liqni saqlash tashkiloti va O‘zbekiston Respublikasi o‘rtasida hamkorlik bugungi kunda qanday?	Sog‘liqni saqlash sohasida xususiy sektorning rivojlanishi	
20		Jismoniy salomatlik nima?	Ijtimoiy salomatlik nima?	Ijtimoiy salomatlikni baholash uchun qanday ko‘rsatkichlardan foydalanish tavsiya etiladi?	Aholiga tibbiy yordam va tibbiy xizmat ko‘rsatish tizimi haqida ma’lumot bering	Sog‘liqni saqlash tizimini moliyalashtirish	
21	11-mavzu: Ta’lim va inson taraqqiyoti	Ijtimoiy soha tarkibida ta’lim tizimining tutgan o‘rni	Ta’lim turlarini sanab bering? O‘zaro farqlar qanday? (Maktabgacha ta’lim, Professional ta’lim, Oliy ta’lim)	Maktabgacha ta’lim haqida qanday me’yoriy hujjatlarni bilasiz? O‘zbekistonda u rasman necha yoshdan boshlanadi?	O‘zbekistonda ta’lim tizimini tubdan isloh qilishning muhim omillari nimalarni o‘zida qamrab olgan?	Ta’lim sohasiga investitsiyalar	
22		Uzluksiz ta’lim tizimi va turlari	O‘zbekistonda ta’lim tizimini tubdan isloh	Umumiy o‘rta va o‘rta maxsus ta’lim	Ta’lim sohasidagi asosiy prinsiplar nimalarda iborat?	Oliy o‘quv yurtidan keyingi ta’lim haqida ma’lumot bering?	

			qilishning muhim omillari	qaysi ta'lim turlarini o'zida jamlagan?		
23	12-mavzu: Inson taraqqiyoti omillari	Inson taraqqiyotida gender omillarining o'ri qanday? (Ayollar va erkaklarning teng huquqlilik)	Turar joyga egalik – insonning asosiy huquqlaridan biri sifatida (Kommunal xo'jalik, munosib turar joy maydoni)	Uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish sohasi xodimlarini moddiy rag'batlantirish qanday amalga oshiriladi?	Madaniyat muassasalarini moliyalashtirish manbalarini sanab bering? Yana nimalarni kiritish muhim deb hisoblaysiz?	Atrof-muhitning inson taraqqiyotiga ta'siri
24		Ijtimoiy turar joylar haqida ma'lumot bering. (Singapur, maktablar, shifoxonalar, savdo va maishiy xizmat ko'rsatish shahobchalari)	Moddiy va ma'naviy madaniyat haqida ma'lumot bering (badiiy ijod; madaniy ne'matlarni yaratish va tarqatish; madaniyat muassasalari faoliyati; madaniy merosni asrash)	Inson taraqqiyotida madaniyat sohasining tutgan o'ri qanday?	Ayollar va erkaklar o'rtasidagi tengsizlik qanday ko'rinishlarda namoyon bo'ladi	O'zbekistonda madaniyat sohasidagi islohotlarning asosiy yo'nalishlari